

UNELE CONSIDERAȚIUNI TEORETICE ŞI PRACTICE PRIVIND INTERMEDIEREA ÎN DOMENIUL ACTIVITĂȚII VAMALE

Gheorghe MÎȚU,
magistru în drept, doctorand

SUMMARY

The institutions of representation and intermediation appeared not only for the need to ensure and facilitate the negotiations and conclusion of contracts between people who are situated in different places, but also to compensate the lack of experience and knowledge, because we use the services of representatives and intermediaries also for the reason of realizing what we cannot do by ourselves.

One of the areas where one can find elements of representations and intermediary is the activity of custom brokers. Within the framework of the present article, not only the particularities of custom broker's activity, the legal nature of their relationships with their clients and third parties, but also the legal requirements of their authorization and activity, is undertaken. For all this, there are made references to the relevant doctrinaire opinions and legislative acts

Instituțiile reprezentării şi intermedierii au apărut nu numai din necesitatea facilitării încheierii unor contracte între persoane care se găsesc la distanță sau mijlocirii încheierii contractelor, dar chiar pentru a suplini inegalitatea de inteligență şi aptitudini dintre oameni, „căci uneori recurgem la serviciile altora pentru a realiza ceea ce nu putem înfăptui singuri".[1]

Instituțiile la care am făcut referință mai sus se aplică şi în domeniul activității vamale. Necesitatea participării *brokerului vamal* la operațiunile de mediere în domeniul vamal se explică prin faptul că reprezentarea în acest domeniu necesită cunoştințe specializate, pe care personalul agenților economici, de obicei, nu le posedă.

Reieşind din complexitatea activității vamale, în cazul operațiunilor vamale, legiuitorul a reglementat în art. 162-168 Cod vamal[2] regimul juridic al activității brokerului vamal. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 162 alin. (1) Cod vamal, broker vamal este *persoana juridică*, înregistrată în conformitate cu legislația, care deține autorizație pentru activitate de broker vamal, eliberată de Serviciul Vamal, şi care, *în numele şi pentru terțe persoane*, declară mărfurile, le prezintă pentru vămuire, efectuează şi alte operațiuni vamale (s.n.). În conformitate cu prevederile pct. 2 din Regulamentul cu privire la activitatea brokerului vamal şi a specialistului în domeniul vămuirii,[3] *brokerul vamal* este persoana juridică, înregistrată în conformitate cu legislația Republicii Moldova, care deține autorizație pentru activitate de broker vamal, eliberată de Serviciul Vamal, şi care *efectuează, în numele şi pentru terțe persoane, declararea mărfurilor, prezentarea lor pentru vămuire, garantarea achitării şi achitarea drepturilor de import/export cuvenite, precum şi* ***alte operațiuni de mediere în domeniul vamal*** (s.n.).

Astfel, obiectul de activitate al brokerului vamal constă în efectuarea în numele şi din contul unor terțe persoane a operațiunilor de vămuire a mărfurilor şi mijloacelor de transport, achitarea drepturilor de import/export cuvenite şi în exercitarea altor funcții de mediere în domeniul vamal, la solicitarea persoanei pe care o reprezintă.

În legătură cu exercitarea operațiunilor de vămuire, brokerul vamal are următoarele obligații prevăzute de pct. 41 din Regulament:

a) să declare mărfurile şi mijloacele de transport conform procedurii stabilite de legislația Republicii Moldova;

b) să prezinte, la cererea colaboratorilor vamali, mărfurile şi mijloacele de transport supuse declarării;

c) să prezinte, la cererea colaboratorilor vamali, documente sau alte date suplimentare necesare pentru vămuire;

d) să asiste, la cererea organului vamal, la vămuirea mărfurilor şi mijloacelor de transport;

e) să răspundă solidar cu plătitorul vamal de achitarea drepturilor de import şi de export în termenele prevăzute de legislația Republicii Moldova;

f) să organizeze şi să ţină evidenţa operaţiunilor derulate, a mărfurilor şi mijloacelor de transport depozitate provizoriu în depozitele pe care le deţine;

g) să respecte confidenţialitatea informaţiilor despre operaţiunile vamale care constituie secret comercial, a informaţiilor care nu au caracter public;

h) să asigure completarea corectă a documentelor vamale în conformitate cu legislaţia vamală a Republicii Moldova;

i) să elibereze persoanelor reprezentate documente justificative în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 294 din 17 martie 1998 „Cu privire la executarea Decretului Preşedintelui Republicii Moldova nr. 406-II din 23 decembrie 1997" şi cu alte acte normative în vigoare;

î) să-şi îndeplinească obligaţiile faţă de organele vamale în conformitate cu Codul vamal şi cu prezentul Regulament;

j) să informeze Serviciul Vamal, în termen de 15 zile, despre modificarea adresei juridice, sediului încăperilor de lucru, precum şi despre oricare alte modificări referitoare la personalul de serviciu (director, adjuncţii lui, contabil-şef, specialiştii în domeniul vămuirii) şi la activitatea de broker vamal;

k) să verifice autenticitatea documentelor şi datelor primite de la persoana reprezentată;

l) să respecte condiţiile de folosire şi dispunere a mărfurilor şi mijloacelor de transport în privinţa cărora vămuirea nu este finisată, până la eliberarea definitivă (eliberarea condiţionată) a mărfurilor şi mijloacelor de transport în conformitate cu destinaţia vamală aleasă;

m) să calculeze drepturile de import şi de export pentru mărfurile declarate;

n) să determine valoarea în vamă a mărfurilor declarate conform legislaţiei;

o) să preleveze, cu permisiunea organului vamal, din cont propriu şi până la depunerea declaraţiei vamale, probe şi mostre de mărfuri pentru efectuarea cercetării (expertizei) ori să asigure efectuarea acestei cercetări (expertize) în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova;

p) să garanteze achitarea drepturilor de import şi de export în cazul depozitării provizorii a mărfurilor la depozitul său provizoriu, precum şi în cazurile stipulate în contractul încheiat cu persoana reprezentată.

Din prevederile citate mai sus se poate observa că conţinutul obligaţiilor brokerului vamal este divers, cuprinzând nu doar acte juridice, ci şi acte materiale, fapt ce ne determină să calificăm această activitate ca fiind una complexă, în cadrul căreia se interpătrund elemente de reprezentare, dar şi de intermediere.

Este de observant că, datorită specificului şi importanţei activităţii vamale, pentru asigurarea unei vămuiri în condiţii de legalitate şi siguranţă a operaţiunilor, broker vamal nu poate fi decât o persoană juridică, înregistrată în conformitate cu Legea cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice şi a întreprinzătorilor individuali,[4] iar acesta îşi poate exercita atribuţiile numai după obţinerea autorizaţiei pentru activitatea de broker vamal, eliberată de Serviciul Vamal.

Legiuitorul nostru nu impune careva restricţii în ceea ce priveşte naţionalitatea persoanei juridice care doreşte să desfăşoare activitatea de broker vamal şi nici nu impune organizarea activităţii acesteia în anumite forme organizatorico-juridice concrete.

Legislaţia altor state însă condiţionează activitatea intermediarilor în vamă de faptul apartenenţei sub aspectul naţionalităţii la statul în care îşi desfăşoară activitatea. Cu titlu de exemplu putem aduce prevederile legislaţiei României. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 31 alin. (1) Cod Vamal al României,[4] „în condiţiile prevăzute în prezentul Cod, orice persoană îşi poate desemna un reprezentant în relaţia sa cu autoritatea vamală pentru a întocmi actele şi a îndeplini formalităţile prevăzute în reglementările vamale".

În art. 31 alin. (5) Cod Vamal al României este prevăzut că reprezentantul *trebuie să fie stabilit în România* (s.n.) cu următoarele excepţii:

a) în cazul declarării mărfurilor pentru regimul vamal de tranzit sau admitere temporară;

b) în cazurile când mărfurile sunt declarate cu titlu ocazional, cu condiţia ca autoritatea vamală să considere justificat acest lucru.

Totodată, Codul vamal al României stabileşte în art. 31 alin. (2) că reprezentarea poate fi directă sau indirectă. În cazul reprezentării directe, reprezentantul acţionează *în numele şi pe seama unei alte persoane*. În cazul reprezentării indirecte, reprezentantul acţionează *în nume propriu, dar pe seama unei alte persoane*. Reprezentantul poate fi un comisionar în vamă, în condiţiile prevăzute de Regulamentul vamal. Astfel, legiuitorul român a admis ca reprezentantul vamal să poată acţiona atât în temeiul unui contract de mandat (în cazul reprezentării directe), cât şi în baza unui contract de comision (în cazul reprezentării indirecte). În acest ultim caz el urmează să se conformeze condiţiilor şi restricţiilor prevăzute de Regulamentul de aplicare a Codului vamal al României (art. 563-583). Astfel, conform prevederilor art. 563 din Regulamentul nominalizat, comisionar în vamă este persoana juridică română, constituită potrivit legii, care, în numele şi pe seama altei persoane sau în nume propriu, dar pe

seama altei persoane, prezintă marfurile şi efectuează declararea în detaliu a mărfurilor, depozitarea şi alte formalităţi prevazute în reglementările vamale, precum şi plata la autoritatea vamală a cuantumului drepturilor de import şi de export.

Comisionarul în vamă poate să-şi exercite atribuţiile numai după obţinerea autorizaţiei emise de Autoritatea Naţională a Vămilor.

Conform art. 566 din Regulament, autorizaţia de comisionar în vamă se eliberează numai dacă solicitantul îndeplineşte urmatoarele condiţii:

a) are incluse în obiectul de activitate operaţiunile prevazute la art. 563;

b) deţine echipamente necesare descărcării, încărcării, manipulării, ambalării, dezambalării şi prezentării marfurilor în vederea efectuării controlului vamal, precum şi personal specializat pentru efectuarea acestor operaţiuni;

c) dispune de personal care urmează să exercite activităţi legate de îndeplinirea formalităţilor vamale;

d) deţine spaţiu de birou şi are asigurată birotica necesară desfăşurării activităţii;

e) este dotat cu echipamente informatice şi de comunicaţie adecvate utilizarii sistemului informatic vamal; această condiţie nu este obligatorie în cazul în care biroul vamal pe lânga care se solicită autorizarea nu este informatizat;

f) nu are în denumirea societăţii expresii similare cu cele ale autorităţii vamale;

g) nu are debite pe lânga biroul vamal pentru care solicită autorizarea;

h) nu a săvârşit încălcări grave sau repetate ale reglementărilor vamale sau fiscale;

i) deţine unul sau mai multe spaţii de depozitare, situate în zona de supraveghere a fiecarui birou vamal pentru care se solicită autorizarea – care să îndeplinească condiţiile necesare păstrării mărfurilor aflate sub supraveghere vamală; condiţia trebuie respectată numai în cazul în care se solicită autorizarea în calitate de comisionar în vamă pe lângă unul sau mai multe birouri vamale situate în interiorul ţării, precum şi pentru birourile vamale situate la frontieră atunci când activitatea urmează să fie deservită prin intermediul unui punct vamal. În cazul în care se solicită autorizarea pe lângă un birou vamal de frontieră care funcţionează într-un oraş reşedinţă de judeţ, condiţiile privind deţinerea spaţiului/spaţiilor de depozitare pe care acestea trebuie să le îndeplinească în vederea exercitării supravegherii vamale este obligatorie.

În literatura de specialitate din România s-a afirmat că utilizarea noţiunii de comisionar în vamă este improprie, avându-se în vedere faptul că acesta efectuează şi operaţiuni *în numele şi pe seama* clientului său.[6] Astfel, s-a propus de a se utiliza pentru situaţiile când intermediarul vamal efectuează operaţiuni *în numele şi pe seama* clientului său noţiunea de „mandatar în vamă", alături de noţiunea de „comisionar în vamă", care va desemna situaţiile când acesta efectuează şi operaţiuni *în nume propriu, dar pe contul clientului său.*

În Federaţia Rusă, regimul juridic al activităţii brokerului vamal este reglementat de Capitolul 15 din Codul vamal al Federaţiei Ruse (art. 139-148). Conform prevederilor art. 11 pct. 17 Cod vamal al Federaţiei Ruse, brokerul vamal este un intermediar care efectuează operaţiuni vamale din numele şi pe contul declarantului sau al altei persoane, căreia îi revine obligaţia sau îi este conferit dreptul de a efectua operaţiuni vamale în conformitate cu prevederile Codului vamal.

La fel ca şi în România, legiuitorul rus a condiţionat desfăşurarea activităţii brokerului vamal de faptul apartenenţei sub aspectul naţionalităţii la statul în care îşi desfăşoară activitatea, în sensul că pot fi brokeri vamali doar persoanele juridice de naţionalitate rusă şi înregistrate în Registrul brokerilor vamali.

Întreprinderile de stat nu pot activa în calitate de brokeri vamali. Brokerul vamal este îndreptăţit să-şi limiteze sfera de activitate prin efectuarea de operaţiuni vamale în privinţa anumitor tipuri de mărfuri sau în privinţa mărfurilor care trec frontiera vamală cu anumite mijloace de transport.[7] Refuzul brokerului vamal de a încheia contractul dacă acesta poate efectiv să presteze serviciile vamale nu se admite (art. 139 Cod vamal FR). Astfel, contractul dintre brokerul vamal şi clientul său este un contract *public* şi de *adeziune*.

Brokerul vamal, din numele, contul şi în temeiul împuternicirii primite de la persoana reprezentată, efectuează operaţiuni de vămuire a mărfurilor şi mijloacelor de transport, îndeplineşte aşa funcţii de intermediere în domeniul vămuirii, cum ar fi declararea mărfurilor şi mijloacelor de transport; prezintă organelor vamale documente şi alte informaţii necesare vămuirii mărfurilor şi mijloacelor de transport, asigură efectuarea plăţilor vamale şi a altor plăţi prevăzute de legislaţie; întreprinde acţiunile necesare pentru perfectarea legală şi controlul vamal, fiind o persoană care dispune de împuterniciri în privinţa mărfurilor declarate şi a mijloacelor de transport.[8]

Articolul 140 Cod vamal FR prevede următoarele condiţii pentru includerea brokerului vamal în Registrul brokerilor vamali:

a) să aibă în statele de personal cel puţin doi specialişti în domeniul vămuirii care deţin atestat;

b) existenţa unui capital social minim;

c) să nu aibă datorii la bugetul public;

d) să aibă un contract de asigurare a răspunderii civile pentru prejudiciile pe care le poate cauza persoanelor reprezentate sau ca efect al neexecutării obligațiilor contractuale. Suma asigurată nu poate fi mai mică de 20 mln. ruble.

Conform art. 143 Cod vamal al Federației Ruse, brokerul vamal la efectuarea operațiunilor vamale dispune de aceleași drepturi ca și persoana care îl împuternicește să-i reprezinte interesele în raporturile cu organele vamale.

Codul vamal din 2003 al Federației Ruse a determinat și regimul juridic al specialistului în domeniul vămuirii. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 146 Cod vamal FR, specialistul în domeniul vămuirii este o persoană fizică care corespunde cerințelor de calificare stabilite de autoritatea vamală competentă și care dispune de atestat de specialist în domeniul vămuirii. Astfel, relațiile dintre brokerul vamal și specialistul în domeniul vămuirii sunt relații de muncă și au la bază contractul individual de muncă.

În conformitate cu prevederile art. 162 alin. (3) Cod vamal al Republicii Moldova, raporturile dintre brokerul vamal și persoana reprezentată se stabilesc în contract. Legiuitorul însă nu concretizează în Codul vamal natura juridică a acestui contract. Acest lucru este făcut în Regulamentul cu privire la activitatea brokerului vamal și a specialistului în domeniul vămuirii, care prevede în pct. 13 că raporturile dintre brokerul vamal și *persoana reprezentată* (s.n.) se stabilesc în baza *contractului de prestare a serviciilor* (s.n.), încheiat cu respectarea cerințelor legislației în vigoare. Dat fiind că textul legal este neechivoc, referindu-se la operațiuni îndeplinite de brokerul vamal *în numele și pe seama altei persoane*, putem afirma că ne aflăm totuși în prezența unui *contract de mandat profesional* (comercial). Contractul de mandat este o specie a contractelor de prestări servicii raportându-se la acestea ca partea la întreg, unde contractual de prestări servicii este o noțiune generică, iar mandatul – una din multiplele sale specii. Astfel, relațiile care se instituie între brokerul vamal și titularul operațiunilor de vămuire trebuie analizate după principiile mandatului și ale reprezentării comerciale, cu unele aspecte specifice cuprinse în reglementarea specială a acestor operațiuni, răspunderea brokerului vamal fiind una de drept privat față de clientul său. De asemenea, în reglementarea actuală, contractului încheiat între brokerul vamal și clientul său i se vor aplica regulile speciale prevăzute de reglementările vamale (foarte puține la număr), iar dreptul comun îl constituie prevederile Codului civil privind mandatul.

Pe de altă parte, în raporturile cu autoritățile vamale brokerului vamal i se incumbă o răspundere de drept public, fiind vorba despre raporturi juridice de drept vamal. Astfel, conform prevederilor pct. 45 din Regulament, drepturile, obligațiile și responsabilitatea brokerului vamal față de organele vamale nu pot fi limitate prin contractul încheiat între broker și persoana reprezentată.

În ceea ce privește *specialistul în domeniul vămuirii*, legiuitorul nostru, la fel ca și cel rus, a prevăzut că relațiile dintre brokerul vamal sau declarantul vamal și specialist se stabilesc pe bază de contract individual de muncă (pct. 72 din Regulament). Specialist în domeniul vămuirii poate fi orice persoană fizică, rezident al Republicii Moldova, care deține diplomă de studii medii speciale sau superioare și care deține atestat de specialist în domeniul vămuirii. Prin urmare, deși art. 166 alin. (1) Cod vamal prevede că de dreptul de a efectua vămuirea în numele brokerului vamal beneficiază specialistul în domeniul vămuirii, nu putem afirma că acesta din urmă este un reprezentant al brokerului vamal, ci mai degrabă un prepus al acestuia. Mai mult ca atât, una dintre condițiile pentru inițierea procedurii de autorizare în calitate de broker vamal o reprezintă existența specialistului în domeniul vămuirii (art. 163 alin. (1) Cod vamal). Astfel, specialistul în domeniul vămuirii poate fi asimilat cu subagentul și asistentul în brokeraj în domeniul intermedierii în asigurări. Conform art. 1 din Legea cu privire la asigurări,[9] *subagent* este persoană fizică, alta decât conducătorul agentului de asigurare persoană juridică, având calitatea de angajat cu contract de muncă încheiat cu un agent de asigurare, care acționează în numele acestuia și sub acoperirea contractului de răspundere civilă a agentului de asigurare persoană juridică. Totodată, *asistent în brokeraj* este persoană fizică sau persoană juridică împuternicită printr-o procură, în baza unui contract cu un broker de asigurare și/sau de reasigurare și sub acoperirea contractului de răspundere civilă profesională a brokerului în cauză, să desfășoare anumite activități necesare pentru îndeplinirea mandatului de brokeraj.

Deci, atât în cazul intermediarilor în domeniul activității vamale, cât și al intermediarilor în asigurări se poate observa că legiuitorul a recurs la o construcție juridică asemănătoare, stabilind că intermediarul propriu-zis este o persoană juridică (atât brokerul vamal, cât și brokerul în asigurări/reasigurări, cu excepția agentului de asigurare care, conform art. 1 din Legea cu privire la asigurări, poate fi atât o persoană juridică, cât și o persoană fizică). O situație similară se regăsește și în ceea ce privește activitatea intermediarilor în transportul maritim. Astfel,

conform prevederilor art. 121 din Codul navigației maritime comerciale,[10] în portul maritim sau în afara lui activează, în calitate de reprezentanți permanenți ai armatorului, agenți maritimi – *persoane juridice* (s.n.), care se obligă, prin contract de agenturare maritimă, să acorde, contra unui comision de agenție, servicii în domeniul navigației comerciale. Prin urmare, agentul de asigurare maritimă este un intermediar pe piața transportului maritim, legea impunând ca o condiție de activitate a acestuia organizarea sub formă de persoană juridică. Totuşi, textul legii nu este suficient de clar, deoarece nu prevede tipul persoanei juridice (cu scop lucrativ sau nelucrativ), precum şi forma juridică de organizare a acesteia. Evident, nu poate fi pusă problema activității în domeniul dat a unei societăți necomerciale, deoarece activitatea de intermediere a contractelor de transport, fiind o activitate de prestare a serviciilor, reprezintă un fapt obiectiv de comerț, după cum poate fi dedus din prevederile Legii cu privire la antreprenoriat şi întreprinderi,[11] unde legiuitorul defineşte în art. 1 activitatea de antreprenoriat ca fiind activitatea de fabricare a producției, executare a lucrărilor şi *prestare a serviciilor* (s.n.), desfăşurată de cetățeni şi de asociațiile acestora în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu şi sub răspunderea lor patrimonială cu scopul de a-şi asigura o sursă permanentă de venituri.

În acelaşi timp, legiuitorul, cu regret, a omis să reglementeze în Codul navigației maritime comerciale statutul juridic al personalului agentului maritim, fapt ce ne determină să propunem, *de lege ferenda*, completarea actului legislativ citat cu un nou articol, care să reglementeze activitatea subagentului maritim ca fiind o persoană fizică, alta decât conducătorul agentului maritim persoană juridică, având calitatea de angajat cu contract de muncă încheiat cu un agent maritim, care acționează în numele acestuia şi sub acoperirea contractului de răspundere civilă a agentului maritim persoană juridică. În acest fel, se va crea o unitate a reglementărilor regimului juridic al angajaților intermediarilor în domeniul transportului maritim, asigurări şi activitatea vamală.

Pentru autorizare, brokerul vamal trebuie să îndeplinească anumite condiții, prevăzute de art. 163 Cod vamal, precum şi de pct. 19 din Regulament. Pentru a primi autorizația pentru activitatea de broker vamal, persoana juridică trebuie:

a) să dețină în statele de funcții cel puțin un specialist cu atestat de calificare în domeniul vămuirii;

b) să dispună de o bază tehnico-materială care să permită desfăşurarea activității de broker vamal;

c) să corespundă altor cerințe prevăzute de legislație.

Conform pct. 19 din Regulament, pentru a primi autorizația, la momentul depunerii cererii solicitantul este obligat:

a) să angajeze cel puțin un specialist care deține atestat;

b) să dispună de bază tehnico-materială care să permită desfăşurarea activității de broker vamal, conform cerințelor stabilite de prezentul Regulament şi de alte acte normative în vigoare;

c) să dispună de infrastructură informatică adecvată pentru utilizarea standardelor de conexiune la rețeaua informatică a biroului vamal, agreate de Serviciul Vamal;

d) să nu aibă datorii la bugetul public național.

În exercitarea activității, brokerul vamal are mai multe obligații, prevăzute de pct. 41 din Regulament. Totodată, acesta are şi drepturi, prevăzute de pct. 42 din Regulament.

Astfel, la efectuarea operațiunilor de vămuire brokerul vamal este în drept:

a) să asiste (inclusiv în zona de control vamal) la examinarea mărfurilor şi mijloacelor de transport declarate de el;

b) să înainteze demersuri la organele vamale privind efectuarea perfectării actelor vamale în afara orelor de program sau în alte locuri decât cele stabilite de organul vamal pentru vămuire;

c) să asigure, cu permisiunea şi în prezența factorului de decizie al organului vamal, până la depunerea declarației vamale, transportarea, cântărirea (alte operațiuni de determinare a cantității mărfurilor), încărcarea, descărcarea, transbordarea mărfurilor, operațiunile de ambalare a mărfurilor, precum şi deschiderea încăperilor şi spațiilor unde se pot afla asemenea mărfuri şi mijloace de transport;

d) să asiste la prelevarea probelor şi mostrelor de mărfuri de către colaboratorii vamali împuterniciți şi persoanele cu funcții de răspundere ale altor organe, precum şi să ia cunoştință de rezultatele cercetării efectuate de către aceste organe;

e) să ceară, conform normelor în vigoare, restituirea excedentului din drepturile de import şi drepturile de export anterior plătite;

f) să facă demersuri la organele vamale privind efectuarea corectării valorii în vamă a mărfurilor declarate;

g) să realizeze alte drepturi stabilite de legislația în vigoare.

Răspunderea brokerului vamal trebuie analizată diferențiat în funcție de raporturile juridice în care este implicat. Aşa cum am menționat mai sus, în realizarea atribuțiilor sale brokerul vamal intră în raporturi juri-

dice specifice, de drept vamal, cu autoritățile vamale, respectiv, cu Serviciul Vamal.

În cazul încălcării reglementărilor în domeniu, sancțiunile care pot fi aplicate brokerului vamal sunt: anularea, suspendarea şi retragerea autorizației. Conform pct. 31 din Regulament, autorizația poate fi anulată, suspendată sau retrasă de către Serviciul Vamal.

Autorizația se anulează în cazul în care aceasta a fost eliberată:

a) cu încălcarea ordinii stabilite;

b) în baza datelor necomplete şi/sau neautentice.

Autorizația poate fi retrasă în următoarele cazuri:

a) când brokerul vamal nu mai îndeplineşte condițiile stabilite pentru autorizarea sa în calitate de broker sau nu se conformează, în termenele stabilite, la noile cerințe de activitate;

b) pentru neîndeplinirea repetată a obligațiilor față de organele vamale, după ce a fost suspendată activitatea, conform prevederilor punctului 35 al prezentului Regulament;

c) pentru încălcarea repetată intenționată a legislației vamale şi fiscale de către brokerul vamal;

d) pentru cauzarea unui prejudiciu substanțial persoanei reprezentate, constatat prin decizie judecătorească;

e) pentru divulgarea datelor ce constituie secret comercial, bancar sau alt secret protejat de lege, constatată prin decizia organelor competente, cu excepția cazurilor prevăzute de legislația Republicii Moldova;

f) pentru recunoaşterea printr-o hotărâre judecătorească definitivă a insolvabilității brokerului vamal sau declararea de către acesta a insolvabilității;

g) pentru folosirea de serviciile unui specialist care nu dispune sau este lipsit de atestat, sau al cărui atestat este anulat, suspendat sau retras;

h) pentru comiterea intenționată a unor erori la vămuirea mărfurilor, fapt care a cauzat prejudiciu statului, constatat conform procedurii stabilite de legislație;

i) pentru împiedicarea de către persoanele cu funcții de răspundere sau specialiştii brokerului vamal la efectuarea controlului de către organele vamale.

Autorizația poate fi retrasă şi în calitate de sancțiune pentru încălcarea regulilor vamale, în conformitate cu Capitolul X din Codul vamal.

Ordinul privind anularea sau retragerea autorizației se aduce la cunoştință brokerului vamal respectiv, în termen de 5 zile lucrătoare.

Acțiunea autorizației poate fi suspendată motivat pe o perioadă de până la 6 luni, dacă brokerul vamal nu îşi îndeplineşte obligațiile sale față de organele vamale, precum şi în cazurile prevăzute de punctul 30 al Regulamentului.

Din momentul suspendării acțiunii autorizației, brokerul vamal nu mai este în drept să prezinte spre vămuire loturi de mărfuri şi mijloace de transport şi să înfăptuiască alte genuri de activitate în calitate de broker vamal.

Suspendarea acțiunii autorizației nu eliberează brokerul vamal de obligația de finisare a vămuirii mărfurilor şi mijloacelor de transport în privința cărora el a depus anterior declarația vamală în detaliu.

Suspendarea acțiunii autorizației nu eliberează brokerul vamal de răspunderea în fața organelor vamale pentru neachitarea sau achitarea incompletă a drepturilor de import/export şi alte acțiuni întreprinse de acesta până la adoptarea hotărârii despre suspendare.

Decizia privind anularea, retragerea sau suspendarea acțiunii autorizației poate fi contestată în conformitate cu Capitolul XI al Codului vamal. Astfel, conform prevederilor art. 287 Cod vamal, deciziile, acțiunile şi inacțiunea organelor vamale, ale colaboratorilor vamali pot fi atacate succesiv pe două căi: administrativă şi judiciară.

Raporturile juridice care se constituie între brokerul vamal şi clientul reprezentat în fața autorităților vamale sunt guvernate în prezent, aşa cum am menționat mai sus, de regulile contractului de mandat. Eventualele litigii legate de interpretarea, conținutul sau executarea contractului încheiat între brokerul vamal şi clientul reprezentat se vor soluționa de către Judecătoria Economică de circumscripție a Republicii Moldova, conform art. 35 C. proc. civ.

În calitatea sa de mandatar brokerul vamal îndeplineşte în numele şi pe seama clientului său operațiuni vamale, respectiv, declararea în detaliu a mărfurilor pentru importul, exportul, tranzitul, depozitarea şi alte operațiuni vamale, precum şi prezenarea mărfurilor declarate la controlul vamal şi achitarea la vamă a drepturilor de import şi de export.

Brokerul vamal, în exercitarea atribuțiunilor sale, are ca principală obligație asigurarea, în fața organelor vamale, a respectării legislației vamale şi fiscale pentru operațiunile efectuate în numele agenților economici. O particularitate specială în acest domeniu este că, potrivit pct. 47 din Regulament, el răspunde solidar cu agentul economic, în condițiile prevăzute de Codul vamal, de obligațiile privind achitarea drepturilor de import sau de export şi altor plăți aferente prolongării termenului de achitare. Astfel, legiuitorul a reglemnatat un caz de solidaritate pasivă a brokerului vamal şi a clientului său în raport cu autoritățile vamale.

Aceasta înseamnă că față de autoritatea vamală, în cazul în care se constată ulterior că datoria vamală este mai mare decât sumele care au fost plătite efectiv, răspund solidar ambele părți ale contractului respectiv, adică atât brokerul vamal, cât şi titularul operațiunii. Considerăm că, în reglementarea actuală, răspunderea solidară a brokerului vamal față de autoritatea vamală este independentă de stabilirea vreunei culpe din partea sa. Aceasta se explică prin faptul că obligațiile sale în raport cu autoritatea vamală sunt stabilite prin lege (art. 164 alin. (2) Cod vamal, pct. 47 din Regulament). Astfel, autoritățile vamale se vor putea îndrepta pentru recuperarea sumelor restante fie împotriva titularului operațiunii, fie împotriva brokerului vamal, fie împotriva ambilor, fiecare dintre ei fiind ținut pentru plata întregului debit.

În această situație, de cele mai multe ori autoritatea vamală se va îndrepta împotriva brokerului vamal, deoarece are relații directe şi de durată cu acesta, precum şi din rațiuni de celeritate şi solvabilitate. Iată de ce, în Regulament este prevăzută obligația brokerului vamal de a garanta plata sumelor datorate de persoana reprezentată de acesta. Astfel, conform pct. 48 şi 49 din Regulament, la solicitarea titularului operațiunii vamale, brokerul vamal poate efectua din contul său plata drepturilor de import ori de export sau, în cazul operațiunilor suspensive, poate asigura garantarea acestora. Garantarea drepturilor de import sau de export poate fi făcută prin depunerea la biroul vamal a unei scrisori de garanție bancară, în mărime egală cel puțin cu drepturile garantate, emisă de o bancă agreată, ori prin depunerea în contul organului vamal a unei sume băneşti (în monedă națională) care să asigure plata drepturilor de import sau de export. Atunci când se utilizează o scrisoare de garanție în mărime care depăşeşte suma calculată, diferența disponibilă poate fi utilizată pentru alte operațiuni vamale. De asemenea, după încheierea regimului suspensiv pentru care brokerul vamal a garantat drepturile de import sau de export, garanția respectivă poate fi utilizată pentru alte operațiuni, în limitele valabilității sale. Pe timpul derulării regimului suspensiv pentru care garantarea obligației vamale s-a făcut de brokerul vamal, garanția constituită inițial poate fi eliberată cu condiția depunerii unei alte garanții, fie de către agentul economic, fie de către o terță persoană.

Pentru operațiunile de depozitare provizorie a mărfurilor destinate a fi plasate ulterior sub o anumită destinație vamală, brokerul vamal poate asigura garantarea drepturilor de import sau de export. În vederea derulării eficiente a operațiunilor vamale şi pentru a evita staționarea nejustificată în vamă a mijloacelor de transport, la eliberarea autorizației, acesta trebuie să prezinte Serviciului Vamal o garanție bancară globală în mărime nu mai mică de 8 000 000 de lei.

Brokerul vamal îşi va putea recupera însă, total sau parțial, de la titularul operațiunii vamale sumele plătite către autoritatea vamală, întrucât răspunderea solidară este stabilită doar față de autoritățile vamale, între părți fiind aplicabile clauzele contractuale şi regulile contractului de mandat.

Note:

[1] C. Toader. *Contractul de mandat. Aspecte din dreptul intern şi de drept comparat* // Pandectele Române. Supliment. 140 ani de la naşterea lui Constantin Hamangiu. – Bucureşti, 2003, p. 221.

[2] Adoptat prin Legea nr. 1149-XIV din 20.07.2000 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Ediție specială din 01.01.2007, p. 103.

[3] Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1290 din 09.12.2005 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 168-171/1389.

[4] Legea nr. 220-XVI din 19.10.2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 184-187/711.

[5] Adoptat prin Legea nr. 86 din 10 aprilie 2006 // Monitorul Oficial al României, 2006, nr. 350.

[6] *A se vedea:* F.A. Moțiu. *Aspecte juridice privind activitatea comisionarilor în vamă* // Revista de Drept Comercial, 2004, nr. 9, p. 144-145.

[7] *A se vedea:* К.А. Бекяшев, Е.Г. Моисеев. *Таможенное право:* Учебное пособие. – Москва: Проспект, 2003.

[8] *A se vedea:* Б.Н. Габричидзе. *Российское таможенное право:* Учебник для вузов. – Москва: Норма, 2001, p. 249.

[9] Legea cu privire la asigurări, nr. 407- XVI din 21.12.2006 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 47-49.

[10] Adoptat prin Legea nr. 599-XIV din 30.09.1999 pentru aprobarea Codului navigației maritime comerciale al Republicii Moldova // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 1-4/2.

[11] Legea nr. 845-XII din 03.01.1992 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 2/33.